

COĞRAFİ BİLGİ SİSTEMLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Akıllı Şehir Rehberlik Uygulamaları Projesi

ENGELLİLERE YÖNELİK SOSYAL POLİTİKA, SOSYAL KAMPANYA, SOSYAL KORUMALAR VE SOSYAL SORUMLULUK PROJELERİ UYGULAMASI

T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı © 2024

Tüm hakları saklıdır. T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın izni olmadan bu belgenin hiçbir kısmı elektronik ya da mekanik yollarla (fotokopi, kayıtların ya da bilgilerin arşivlenmesi, vs.) çoğaltılamaz.

T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı © 2024

ENGELLİLERE YÖNELİK SOSYAL POLİTİKA, SOSYAL KAMPANYA, SOSYAL KORUMALAR VE SOSYAL SORUMLULUK PROJELERİ UYGULAMASI REHBERLİK KILAVUZU

Bu kılavuz, akıllı şehir uygulamalarından olan “Engellilere Yönelik Sosyal Politika, Sosyal Kampanya, Sosyal Korumalar ve Sosyal Sorumluluk Projeleri Uygulamaları” yapmak isteyen kurum ve kuruluşlara, projenin geliştirme ve uygulama aşamalarında destekleyici rehber doküman olması amacıyla hazırlanmıştır.

Kılavuzda uygulamaya yönelik bir vaka üzerinden aşamalı ve detaylı olarak açıklama yapılmıştır.

Rehberlik kılavuzu ile uygulamanın projelendirilmesine ve fizibilite çalışmalarının yapılmasına destek olunması hedeflenmektedir.

1. Uygulamanın Tanımı

Engellilere Yönelik Sosyal Politika, Sosyal Kampanya, Sosyal Korumalar ve Sosyal Sorumluluk Projeleri Uygulamaları, engelli bireylerin toplumsal hayatta daha eşit ve adil bir şekilde yer alabilmesini sağlamayı amaçlayan çeşitli uygulamaları ifade eder. Bu alanlarda yapılan çalışmalar, engellilerin yaşam kalitesini artırmak, haklarını korumak ve toplumda ayrımcılığa karşı mücadele etmek için yapılan çabalardır.

1.1. Projenin Adı, Uygulama Yeri ve Süresi

- Engellilere Yönelik Sosyal Politika, Sosyal Kampanya, Sosyal Korumalar ve Sosyal Sorumluluk Projeleri Uygulamalarının hazırlık aşamasında ilk olarak projenin adı belirlenir.
- Proje adı belli olduktan sonra projenin uygulama alanı, büyüklüğü ve yapısı belirlenerek projenin ne kadar sürede biteceği planlanır.
- Proje uygulamaya alınmadan önce projenin tanıtıcı özeti olan Akıllı Şehir Proje Yönetimi Standartları kapsamındaki Proje Fişi hazırlanır.

Örnek Vaka	
Proje Adı	Engellilere Yönelik Sosyal Politika, Sosyal Kampanya, Sosyal Korumalar ve Sosyal Sorumluluk Projeleri
Uygulama Alanı	1000 Ha yerleşim alanı – 200.000 kişi
Proje Süresi	Proje süresi kurulum yapılacak alana bağlı olarak belirlenir. Kurulum yapılacak kameraların ve geçiş kontrol için donanım sayılarına göre proje süresi uzayabilir ya da kısalabilir.
Akıllı Şehir Proje Fişi, Akıllı Şehir Proje Yönetimi Standartları kapsamında hazırlanmış olup dokuman www.akillisehirler.gov.tr adresinde yayınlanan Akıllı Şehir Bilgi Paylaşım Portalı'ndan erişilebilmektedir.	

1.2. Proje Teknik Bileşenleri

Engellilere Yönelik Sosyal Politika, Sosyal Kampanya, Sosyal Korumalar ve Sosyal Sorumluluk Projeleri uygulamalarının teknik bileşenleri, çeşitli stratejiler, yöntemler ve araçlar içerir. Bu uygulamaların teknik bileşenlerine örnekler aşağıdaki gibidir:

- **Veri analizi ve araştırma:** Engellilikle ilgili verilerin toplanması, analiz edilmesi ve değerlendirilmesi, politika ve projelerin etkisini anlamak için önemlidir. Bu, engellilikle ilgili mevcut durumun anlaşılmasına ve politika kararlarının temelini oluşturan kanıtlara dayanarak etkili stratejilerin geliştirilmesine yardımcı olur.
- **Erişilebilirlik:** Bu projelerin erişilebilir olması önemlidir. Bu, web sitelerinin ve diğer dijital platformların engelliler tarafından kolayca kullanılabilir ve anlaşılabilir olmasını, fiziksel alanların engellilere uygun olmasını ve iletişim materyallerinin engellilerin ihtiyaçlarını karşılamasını içerir.
- **İletişim ve farkındalık:** Sosyal kampanyaların ve projelerin etkili bir şekilde iletişim yoluyla hedef kitleye ulaşması gerekmektedir. Bu, uygun iletişim stratejileri ve araçlarının kullanılmasını gerektirir. Sosyal medya, broşürler, afişler, videolar, seminerler gibi araçlar, toplumu engellilik konusunda bilgilendirmek ve farkındalık oluşturmak için kullanılabilir.
- **İstihdam ve eğitim:** Engelli bireylerin istihdam edilebilirliklerini artırmak ve eğitim imkanlarından yararlanmalarını sağlamak için teknik bileşenler gereklidir. Örneğin, eğitim materyallerinin engellilere uygun hale getirilmesi, istihdamda engellilere yönelik uyum politikalarının geliştirilmesi ve işyerlerinde erişilebilirlik önlemlerinin alınması gibi stratejiler bu alanda önemlidir.

- **Ortaklık ve işbirliği:** Engellilere yönelik sosyal politika, kampanya, korumalar ve projelerin etkili olması için farklı paydaşların işbirliği yapması önemlidir. Engellilerin temsilcileri, sivil toplum kuruluşları, kamu kurumları, işverenler ve diğer ilgili taraflar arasında ortaklık ve işbirliği sağlanarak, daha kapsayıcı ve etkili uygulamalar geliştirilebilir.

Bu teknik bileşenler, engellilere yönelik sosyal politika, kampanya, korumalar ve projelerin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesinde önemli rol oynar. Bu bileşenlerin etkili bir şekilde kullanılması, engellilere daha iyi bir yaşam kalitesi sağlamak ve toplumsal eşitliği teşvik etmek için önemlidir.

1.3. Beklenen Çıktılar

Engellilere Yönelik Sosyal Politika, Sosyal Kampanya, Sosyal Korumalar ve Sosyal Sorumluluk Projeleri kapsamında beklenen çıktılar:

- Erişilebilirlik, sağlık hizmetlerine erişim, eğitim, istihdam fırsatları, sosyal destek ve rehabilitasyon gibi alanlarda iyileştirmeler sağlanmasıyla engelli bireylerin yaşamlarının daha iyi bir şekilde idare edilebilmesi ve potansiyellerini tam olarak kullanabilmeleri
- Engelli bireylerin toplumsal hayatta daha aktif ve etkin bir şekilde yer almalarını teşvik etmek
- Engellilikle ilgili stereotiplerin ve ön yargıların azaltılması, engellilik konusunda doğru bilgilerin yayılması ve toplumun engelli bireylere daha anlayışlı ve destekleyici bir yaklaşım sergilemesi ile bu konuda toplumda farkındalığın artırılması
- Engellilikle mücadelede hukuki ve sosyal hakların korunması
- Engellilere toplumun geri kalanına dahil ederek kapsayıcı bir akıllı şehir tasarlanmasıdır.

1.4. Projenin performans göstergeleri

Engellilere Yönelik Sosyal Politika, Sosyal Kampanya, Sosyal Korumalar ve Sosyal Sorumluluk Projelerinin performans göstergelerinin amacı, proje performansının izlenmesi, analiz edilmesi ve değerlendirilmesi için bir çerçeve sağlamaktır. Bu göstergeler, proje yöneticilerine, yüklenicilere ve diğer ilgili taraflara projenin ilerlemesi hakkında net bir görünüm sağlar. Bu performans göstergeleri sayesinde, projenin başarısını ölçmek ve gerekli düzeltici önlemleri almak için gereken veriler elde edilir. Engellilere yönelik sosyal politika, sosyal kampanyalar, sosyal korumalar ve sosyal sorumluluk projelerinin performans göstergeleri şunlardır:

- Engelli bireylerin eğitim düzeyi
- İstihdam oranı
- Erişilebilirlik
- Kamu hizmetlerine erişim

- Toplumsal farkındalık
- Engellilikle ilgili yasal düzenlemeler

2. Proje Kapsamı ve Gerekçe

2.1. Proje Kapsamı

Engellilere Yönelik Sosyal Politika, Sosyal Kampanya, Sosyal Korumalar ve Sosyal Sorumluluk Projeleri, engelli bireylerin yaşam koşullarını iyileştirmeyi, toplumsal eşitliği teşvik etmeyi ve engellilikle ilgili sorunları ele almaya yönelik geniş kapsamlı uygulamaları içermektedir. Bu uygulamalar, engelli bireylerin haklarının korunması ve güvence altına alınması için yasal düzenlemelerin yapılmasını ve uygulanmasını içerir. Aynı zamanda, engellilere erişilebilir bir çevre sağlanması, fiziksel yapıların engelli bireylerin ihtiyaçlarına uygun hale getirilmesi, iletişim ve dijital erişimde engellerin kaldırılması gibi önlemleri kapsar. Eğitim ve istihdam fırsatlarının artırılması için engelli bireylere özel eğitim imkanları sağlanır, istihdam politikalarında ve teşviklerde engellilere öncelik verilir. Sağlık ve rehabilitasyon hizmetlerinde engelli bireylerin ihtiyaçları göz önünde bulundurulur ve bu alanda gelişmiş hizmetler sunulur. Toplumsal farkındalığın artırılması için ise engellilikle ilgili bilinçlendirme kampanyaları düzenlenir, engelli bireylerin toplumsal hayata katılımını desteklemek amacıyla sosyal sorumluluk projeleri hayata geçirilir. Tüm bu çabalardan beklenen sonuç, engelli bireylerin toplumsal hayatta tam ve eşit katılımlarının sağlanması, yaşamlarının iyileştirilmesi ve engellilikle ilgili sorunların ortadan kaldırılmasıdır.

2.2. Proje Gerekçesi

Engellilere Yönelik Sosyal Politika, Sosyal Kampanya, Sosyal Korumalar ve Sosyal Sorumluluk Projeleri, engelli bireylerin yaşam kalitesini artırmak, haklarını korumak, toplumsal farkındalığı artırmak ve engellilikle ilgili sorunları ele almak amacıyla gerçekleştirilir. Bu uygulamalar, engelli bireylerin toplumsal hayata tam ve eşit katılımlarını sağlamak, engelleri ortadan kaldırmak, erişilebilirlik ve eğitim fırsatlarını artırmak, istihdam imkanlarını genişletmek, sağlık hizmetlerine erişimi kolaylaştırmak ve engelli bireylerin insan haklarını korumak için önemli adımlar atar. Aynı zamanda, toplumun engellilik konusunda farkındalığını artırmak ve engelli bireylere destek olmak için bilinçlendirme kampanyaları düzenler ve sosyal sorumluluk projeleri geliştirir. Bu uygulamaların amacı, engelli bireylerin tam potansiyellerini kullanabilmeleri, toplumda ayrımcılığın ve engellerin azalması, daha kapsayıcı bir toplumun oluşturulması ve engellilikle ilgili sorunların çözümüne katkıda bulunmaktır.

Amaçlar:

- Engelli bireylerin yaşam koşullarını iyileştirmek

- Engelli bireylerin haklarını korumak
- Toplumsal farkındalığı artırmak
- Engellilikle ilgili sorunları ele almak
- Toplumsal dönüşümü teşvik etmek

Hedefler:

- Engellilere eşit haklar, fırsatlar ve kaynaklara erişim imkanları ile engelli bireylerin toplumsal hayata tam ve eşit katılımını sağlamak
- Engelli bireylere yaşam hakları, eğitim hakları, sağlık hizmetlerine erişim hakları ve istihdam hakları gibi alanlarda yasal düzenlemeler ve korumalar sağlamak
- Fiziksel yapıların engellilerin ihtiyaçlarına uygun hale getirilmesi, iletişim ve dijital erişimde engellerin kaldırılmasıyla engelli bireylerin yaşadıkları çevrenin erişilebilir ve kullanılabilir hale getirmek
- Engellilerin günlük yaşamlarındaki zorluklar ve ihtiyaçlar konusunda halkı bilinçlendirmek
- Engellilikle ilgili sorunların tespit edilmesi, politika ve mevzuat düzenlemelerinin yapmak ve hizmetleri iyileştirmek
- Engelli bireylerin potansiyellerini tam olarak kullanmalarını destekler ve toplumun daha kapsayıcı ve eşitlikçi bir yapıya dönüşmesini teşvik etmek

2.3. Mevcut Durum

Proje konusu ile ilgili dünyada mevcut durumun tespiti

- Engellilere Yönelik Sosyal Politika, Sosyal Kampanya, Sosyal Korumalar ve Sosyal Sorumluluk Projeleri yönelik dünyadaki güncel trendler incelenir.
- Bu trendlere bağlı güncel teknoloji, yazılım, otomasyon, ekipman, yapı, ürün vs. incelenir.

Proje konusu ile ilgili Türkiye’de mevcut durumun tespiti

- Türkiye’deki mevcut Engellilere Yönelik Sosyal Politika, Sosyal Kampanya, Sosyal Korumalar ve Sosyal Sorumluluk Projeleri uygulamaları incelenir.
- Proje için gerek duyulan alanlarda hizmet alınabilecek firmalar belirlenir.

Daha önce yapılan çalışmaların başarı-başarısızlık durumlarının tespiti

Engellilere Yönelik Sosyal Politika, Sosyal Kampanya, Sosyal Korumalar ve Sosyal Sorumluluk Projelerinin başarılı ya da başarısız olduklarını anlamak için çeşitli göstergeler ve değerlendirme kriterleri kullanılabilir. Örneğin, engelli bireylerin çeşitli alanlara erişimini ve engellerin ne ölçüde kaldırıldığını gözlemlemek önemlidir. Fiziksel yapılar, iletişim araçları, kamu hizmetleri gibi alanlarda

engelsizlik sağlanmış mı, engelli bireylerin erişimi kolaylaşmış mıdır gibi sorulara engelli vatandaşların deneyimleri aracılığıyla cevap aranmalıdır. Engelli bireyler ve ilgili paydaşlarla geri bildirim süreçleri düzenlemek, projelerin başarısını değerlendirmede önemli bir rol oynar. Engelli bireylerin deneyimleri, memnuniyet düzeyleri ve projelerin gerçek ihtiyaçlara ne ölçüde yanıt verdiği dikkate alınır.

Başarılı projeler, engelli bireylerin toplumsal hayata tam ve eşit katılımını destekler. Bu nedenle, projelerin istihdam fırsatlarını artırması, eğitim olanaklarını geliştirmesi ve engelli bireylerin aktif olarak sosyal hayatta yer almasını teşvik etmesi önemlidir.

Toplumda engellilik konusunda farkındalık ve algının artmasına katkıda bulunmak projenin önemli amaçlarından biridir. Engellilikle ilgili olumsuz tutumların azalması, insanların engelli bireylere daha fazla destek sağlaması ve engellilik konusunda daha duyarlı olması gibi etkileri ölçmek önemlidir. Ayrıca, projelerin etkinliğini değerlendirmek için belirlenen hedeflere ulaşıp ulaşılmadığına, projelerin belirlenen amaçları gerçekleştirip gerçekleştirmediğine bakılır. Ölçülebilir hedefler ve performans göstergeleri kullanarak, projelerin etkinliği ve başarısı değerlendirilebilir.

Bu faktörlerin değerlendirilmesi ve projelerin başarısının ölçülmesi, engellilere yönelik sosyal politika, kampanyalar, korumalar ve sosyal sorumluluk projelerinin etkisini ve etkinliğini anlamak için önemlidir. Bu değerlendirmeler, projelerin gerektiğinde düzeltilmesi, iyileştirilmesi ve gelecekteki planlamalarda kullanılması için yol gösterici olabilir.

Literatür Araştırması

Literatür araştırması kısmı, bu projeyi uygulayacak kurum ve kuruluşlara mevcut durum hakkında bilgi vermek ve konu hakkında fikir sahibi olmalarını sağlamak amacıyla hazırlanmıştır.

Şehirciliğin en temel anlayışlarından biri olan erişilebilirlik ve kapsayıcılık uzun yıllardır literatürde konu edilmektedir. Literatürde konu edilmesine karşın kent planlarında bir strateji olarak yeterince ele alınmamaktadır. Habitat Konferansları ve Avrupa Kentsel Şartı gibi uluslararası platformlarda da insan odaklı, kent hakkının ön planda tutulduğu, güvenli, sağlıklı ve yaşanabilir bir planlama anlayışına vurgu yapılmaktadır. Kaynakların verimli kullanımı ile adil dağılımı temel kentli hakları olduğu Avrupa Kentsel Şartı'nda kabul edilmiştir [1]. Dolayısıyla yapılacak herhangi bir kentsel stratejide bu konulara hassasiyet gösterilmeli, planlama toplum için kentli hakları gözetilerek gerçekleştirilmelidir.

Erişilebilirlik ve engelsiz ulaşım toplumun temel ihtiyaçlarından biri olduğundan, günümüzde teknolojik inovasyonlara bağlı olarak gelişen akıllı kent çözümleri, bu ihtiyaçlar kapsamında gelişmektedir. Akıllı kent çözümlerinin engelli bireylere hizmet verebilmesi için öncelikle Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin kapsayıcı bir şekilde geliştirilmesi gerekmektedir. Böylelikle engelli bireyler de akıllı kent teknolojilerinden en verimli şekilde faydalanabilecektir [2].

Yürüme engelli tekerlekli sandalye kullanan bireyler için tasarlanan AccessMap, ABD'nin Seattle, Bellingham ve Mount-Vernon kentlerinde kullanılmaktadır. OpenSideWalks projesi kapsamında geliştirilen bu projede bireyler online bir harita üzerinden yaya kaldırımlarının konumlarını, yolların yüksekliklerini, nerelerin tekerlekli sandalye girişi için uyumlu olup olmadığını saptama gibi özelliklere sahiptir [2][3]. Ayrıca bu websitesinde engelli bireyin kullandığı yürüme yardımcısı ekipmanın da tekerlekli sandalye, elektrikli tekerlekli sandalye veya baston olarak belirtilmesi ile rota bu parametrelere göre düzenlenmektedir. Böylelikle fiziksel engeli olan kentlilerin erişim problemleri ortadan kalkması hedeflenmektedir.

ABD'nin Chicago kentinde ticari aktivite bakımından en yoğun olan bölgelere beş adet Civiq Waypoint dokunmatik kiosk kurulmuştur. Bu makineleri engelsiz ve erişilebilir yapan teknolojiler, işitme problemi olan bireyler için kulaklık jak girişlerine sahip olması, görme problemleri olan bireyler için yüksek kontrastlı ekran modu, rehber köpekleri olan bireyler için görsel tanıma ve tekerlekli sandalye kullananlar için ise destek fonksiyonlarını barındırmasıdır [2][4].

İstanbul Şişhane'de ise, akıllı kent teknolojileri ve kapsayıcılık felsefesi entegre edilmiş ve çocuk, yaşlı, hamile ve engelli bireylere karşıdan karşıya geçmelerini kolaylaştırmak için sesli bir sistem tasarımı yapılmıştır. Zemin İstanbul adı verilen bu projenin çalışma prensibi, yayaların trafik ışıklarının olduğu bölgede beklediklerinde basınçlarının algılanıp, araçlar için yeşil yanan trafik lambalarının kırmızıya, yayalar için kırmızı yanmakta olan lambalarının da yeşile dönmesi şeklindedir [2].

Avrupa Komisyonu tarafından verilen Access City Award (Erişim Şehri Ödülü) uluslararası arenada engelli bireylerin önceliklendirilip erişiminin sağlanması hakkında kentlerin değerlendirildiği bir ödüldür. Bu konuda 2023 yılının en başarılı örneği İsveç'in Skellefteå kenti seçilmiştir. Kentin coğrafi konumu ve iklimsel özellikleri göz önünde bulundurulduğunda, yerlerdeki buzlanmanın kentlilerin erişimini etkilememesi için zeminden ısıtma kullanılmaktadır. Açık alanlarda hissedilebilir zemin ve açık alan asansörü kullanılmaktadır. Otobüsler tekerlekli sandalye kullanıcıları için rampalara ve alçak platformlara sahiptir. Aynı zamanda sesli uyarılar da işitme engelli kentliler için kullanılmaktadır [5].

Tüm bu uygulamalar akıllı kentlerde kullanılan sensörler, uyarı sinyalleri, bilgilendirme panoları gibi farklı uygulamaların engelsiz şehircilik anlayışı ile bütünleştiği sistemlerdir. Akıllı kentlerin temelinde yatan herkes için daha kolay ve erişilebilir hizmetler felsefesinin aynı zamanda kapsayıcı olması da gerekmektedir. Böylelikle hiçbir kentli toplumun dışında bırakılmayacak ve kentsel hizmetlere erişimi kısıtlanmayacaktır.

Projenin bağlantılı olduğu başlıca alanlar şunlardır:

- Eğitim
- İstihdam
- Sağlık
- Ulaşılabilirlik ve altyapı
- İnsan hakları
- Toplumsal katılım ve bilinçlendirme

2.4. İhtiyaç Analizi

Projeye duyulan ihtiyacı ortaya koyan verilerin incelenmesi

Engelli bireylerin kentlerde maruz kaldığı eşitsizlikler, birçok farklı şekilde ortaya çıkabilir. En önemlilerinden birisi, fiziksel erişilebilirlik konusundaki sorunlarla ilgilidir. Engelli bireyler için binalar, parklar, toplu taşıma araçları ve diğer kamu alanlarının engellerden arındırılmış olması gerekmektedir. Ancak birçok kentte, rampaların ve asansörlerin eksikliği, engelli park yerlerinin yetersizliği, yolların engellilere uygun olmaması gibi sorunlar yaşanmaktadır. Bu durum engelli bireylerin hareket özgürlüğünü kısıtlar ve günlük yaşamlarında zorluklar yaratır.

Engelli bireylerin iş ve eğitim olanaklarındaki eşitsizlikler de dikkate alınmalıdır. Engelli bireyler için eşit iş fırsatlarının sağlanması ve eğitim kurumlarının engellilere uygun hale getirilmesi önemlidir. Ancak birçok kentte, iş yerlerinde ve eğitim kurumlarında engelli bireylere yönelik ayrımcılık ve erişim sorunlarıyla karşılaşmaktadır. Engelli bireylerin istihdam edilebilirliklerini geliştirecek önlemlerin alınması ve eğitim olanaklarının engellilere uygun şekilde düzenlenmesi gerekmektedir.

Sosyal ve kültürel aktivitelere erişimde yaşanan eşitsizlikler de önemli bir konudur. Engelli bireylerin sanat, spor, kültür gibi sosyal etkinliklere katılma imkanlarına erişimi sınırlı olabilir. Konser ve tiyatro salonlarının engellilere uygun olmaması, müzelerdeki engeller, spor alanlarının erişilebilir olmaması gibi durumlar, engelli bireylerin toplumsal hayata tam katılımlarını engeller. Bu eşitsizliklerin giderilmesi için engelli dostu ve erişilebilir sosyal ve kültürel alanların sağlanması önemlidir.

Son olarak, toplumsal farkındalık ve algıdaki eşitsizlikler de göz ardı edilmemelidir. Engelli bireylerle ilgili olumsuz tutumlar, yanlış inanışlar ve önyargılar toplumda hala yaygın olabilir. Engelli bireylerin hakları, ihtiyaçları ve potansiyelleri konusunda toplumun bilinçlendirilmesi ve eğitilmesi önemlidir. Engelli bireylerin günlük yaşamlarındaki zorlukları anlatan kampanyalar, farkındalık etkinlikleri ve eğitim programları, toplumdaki eşitsizlikleri azaltmaya yardımcı olabilir.

Akıllı şehirler, engellilik sorunlarını çözmek için teknolojik yenilikleri ve akıllı çözümleri kullanabilir. Örneğin, sensör ve IoT (Nesnelerin İnterneti) teknolojileriyle donatılmış akıllı binalar ve altyapılar, engelli bireylerin erişilebilirliklerini artırabilir. Akıllı ulaşım sistemleri, engelli bireylerin toplu taşıma araçlarına erişimini kolaylaştırabilir ve engelli park alanlarının yönetimini iyileştirebilir. Ayrıca, mobil uygulamalar ve dijital platformlar üzerinden sunulan hizmetler, engelli bireylerin sosyal ve kültürel etkinliklere katılımını destekleyebilir. Akıllı kentler, veri analitiği ve yapay zekâ gibi teknolojileri kullanarak, engelli bireylerin ihtiyaçlarını daha iyi anlayabilir ve hizmetleri onlara özelleştirebilir. Bu şekilde, akıllı kentler engelli bireylerin yaşadığı eşitsizlikleri azaltabilir ve onların günlük yaşamlarını daha kolay ve erişilebilir hale getirebilir.

Proje ile ilgili beklentiler ve paydaşlara sağlanan faydalar ile çözüm getirilen problem ve sıkıntıların tespiti

- Projenin, tedarik sürecindeki aracı kurumlardan kaynaklanan fiyat değişimine etkisinin analiz edilmesi
- Engellilere Yönelik Sosyal Politika, Sosyal Kampanya, Sosyal Korumalar ve Sosyal Sorumluluk Projeleri için kullanılacak teknolojiler için gereksinimlerin belirlenmesi
- Engellilere Yönelik Sosyal Politika, Sosyal Kampanya, Sosyal Korumalar ve Sosyal Sorumluluk Projeleri teknolojilerinin uygulanacağı bölgelerde yaşanacak uygulama zorluklarının belirlenmesi

Projenin başarılı olmasını sağlayacak güçlü yönlerin ve başarısızlığa neden olabilecek zayıf yönlerin tespiti

- **Güçlü Yönler**
  - Bu projeler, engelli bireylerin eşit haklara sahip olduğunu vurgular ve ayrımcılığı önler.
  - Engelli bireylerin toplumda tam ve eşit katılımını teşvik eder.
  - Engelli bireylerin hakları, ihtiyaçları ve yetenekleri hakkında bilgi yaymak suretiyle toplumun daha bilinçli olmasını sağlar.
  - Engelli bireyleri toplumun bir parçası haline getirmeyi hedefler.
  - Engelli bireylerin yaşadıkları yerlerdeki altyapının engellerden arındırılmış olması önemlidir. Bu projeler, engelli bireylerin binalara, toplu taşıma araçlarına, parklara ve diğer kamu alanlarına erişimini kolaylaştıracak önlemleri içerir.
  - Engelli bireylerin istihdam edilebilirliklerinin artırılması ve eğitim olanaklarının iyileştirilmesi bu projelerin önemli bileşenleridir. Engelli bireylerin mesleki becerilerini geliştirmek, iş yerlerinde eşit fırsatlara erişim sağlamak ve engelsiz bir eğitim ortamı sunmak hedeflenir.

- Engelli bireylerin istihdam edilebilirliklerinin artırılması ve eğitim olanaklarının iyileştirilmesi bu projelerin önemli bileşenleridir. Engelli bireylerin mesleki becerilerini geliştirmek, iş yerlerinde eşit fırsatlara erişim sağlamak ve engelsiz bir eğitim ortamı sunmak hedeflenir.

- **Zayıf Yönler**

- Bazı durumlarda, engellilere yönelik politika, kampanya, koruma ve projelerin uygulanması yetersiz olabilir.
- Engelli bireylere yönelik projelerin finansmanı ve kaynak sağlanması süreci zorluklarla karşılaşabilir.
- Engellilik konusunda hala yaygın olan yanlış inanışlar ve önyargılar, toplumsal bilinç eksikliğine yol açabilir. Bu durum, engellilere yönelik sosyal politika, kampanya ve projelerin etkinliğini sınırlayabilir.
- Engelli bireylerin yaşadığı sorunlara çözüm bulmak için yapılan projelerin kendisi de fiziksel veya dijital açıdan erişilebilir olmayabilir.
- Engellilere yönelik politika, kampanya, koruma ve projelerin hedef kitlesine yeterince ulaşma sorunu yaşanabilir.

2.5. Talep Analizi

Proje ile üretilecek ürünlere ve/veya sunulacak hizmetlere yönelik mevcut talebin tespiti

Proje ile üretilecek ürünlere ve sunulacak hizmetlere yönelik mevcut talep, pazar araştırmaları, anketler, odak grupları ve doğrudan iletişim gibi yöntemler kullanılarak belirlenir. Bu süreçte engelli bireylerin ihtiyaçları, tercihleri ve beklentileri araştırılır. Pazarın durumu, rekabet analizi ve demografik faktörler de göz önünde bulundurulur. Bu veriler doğrultusunda, projenin hedef kitlesine yönelik ürün ve hizmetlerin talepleri ve öncelikleri belirlenir. Böylece projenin, gerçek ihtiyaçlara cevap verecek şekilde planlanması ve uygulanması sağlanır.

Bu sistemlerin kurulması için talebi belirleyen temel etkenler ve göstergeler aşağıdaki gibidir:

- Demografik veriler
- Pazar araştırmaları
- Geri bildirimler
- Yasal düzenleme ve standartlar
- İnovasyon ve teknolojik gelişmeler

Talebin gelecekteki gelişim potansiyeli ve talep için gelecek öngörülerin tespiti

Geleceğe yönelik nüfus, ekonomi ve teknoloji öngörülerini dikkate alınarak hesaplamalar yapılır.

3. Teknik Analiz ve Alternatif Teknolojilerin Değerlendirilmesi

Fiziki/Mekânsal Büyüklük

- Fiziki/mekânsal büyüklük projenin gerçekleşeceği binanın büyüklüğüne ve türüne bağlıdır.
- Kentte yapılacak her alt uygulama için gerekli fiziki büyüklük ve mekânsal gereklilikler değişecektir.

Kapasitenin Belirlenmesi

Engellilere Yönelik Sosyal Politika, Sosyal Kampanya, Sosyal Korumalar ve Sosyal Sorumluluk Projeleri için kapasitenin belirlenmesindeki kriterler aşağıda verilmiştir:

- Projenin bütçesi, personel ve uzmanlık gereksinimleri, teknolojik altyapı ve diğer kaynakların gözden geçirilmesi gerekmektedir.
- Proje ekibi veya ilgili kuruluşun, engellilerle çalışma deneyimi, engellilik konusunda uzmanlık ve gereken becerilere sahip olup olmadığı denetlenmelidir.
- Diğer sosyal kurumlar, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, özel sektör ve engelli toplulukları gibi paydaşlarla kurulan işbirlikleri ve ortaklıklar kapasiteyi artırabilir.
- Engellilerin farklı türleri, yaş grupları, cinsiyetler ve coğrafi bölgeler gibi çeşitli faktörler dikkate alınarak, projenin kapsayıcılığı ve erişilebilirliği değerlendirilmelidir.
- Projenin performans göstergeleri, hedeflere ulaşma derecesi, etki alanı ve sürdürülebilirlik gibi faktörler, kapasite belirlemede değerlendirilir.

Yapısal Proje Gereksinimleri

Engellilere Yönelik Sosyal Politika, Sosyal Kampanya, Sosyal Korumalar ve Sosyal Sorumluluk Projeleri için yapısal proje gereksinimleri şunlardır:

- Erişilebilirlik
- Bilgi ve iletişim teknolojileri
- Engelli dostu konutlar ve binalar
- Toplumsal hizmetler ve destek merkezleri
- Bilinçlendirme ve eğitim

Yazılım ve Donanım Gereksinimleri

Engellilere Yönelik Sosyal Politika, Sosyal Kampanya, Sosyal Korumalar ve Sosyal Sorumluluk Projeleri için yazılım ve donanım gereksinimleri şunlardır:

- Erişilebilirlik yazılımları

- Mobil uygulamalar
- İletişim araçları
- Veritabanı ve bilgi yönetim sistemleri
- Güvenlik sistemleri

Alternatif teknolojiler nelerdir? Karşılaştırma yapınız.

Proje kapsamında değerlendirilebilecek alternatif teknolojiler, engelli bireylerin karşılaştığı eşitsizlik problemlerinin çözümünde önemli bir potansiyele sahiptir. Engelli bireylerin yaşadığı eşitsizlikler, fiziksel erişim zorlukları, iletişim engelleri, ulaşım sıkıntıları ve toplumsal dışlanma gibi bir dizi konuyu içerebilir. Ancak, IoT, akıllı ev teknolojileri, mobil uygulamalar, biyometrik tanıma ve sanal/artırılmış gerçeklik gibi teknolojiler, engelli bireylerin yaşam kalitesini artırabilir ve toplumsal katılımlarını destekleyebilir. Bu teknolojiler, engelli bireylerin günlük yaşamlarını kolaylaştırabilir, erişilebilirliği artırabilir, iletişim engellerini aşabilir ve eğitim ve istihdam fırsatlarını geliştirebilir. Böylece, engelli bireylerin daha bağımsız, aktif ve toplumsal olarak dahil olmuş bir yaşam sürdürmelerine yardımcı olabilir. Ancak, bu teknolojilerin yaygınlaştırılması ve erişilebilir hale getirilmesi için uygun politika ve kaynakların sağlanması önemlidir. Aşağıda bahsedilen bu teknolojilerin nasıl kullanılacağı açıklanmaktadır:

- **IoT (Nesnelerin İnterneti):** IoT teknolojisi, sensörler ve akıllı cihazlar aracılığıyla kent altyapısını izlemek ve yönetmek için kullanılabilir. Engelli bireylerin ihtiyaçlarına yönelik olarak, engelli park yerlerinin izlenmesi ve rezervasyonu, trafik sinyallerinin otomatik olarak ayarlanması gibi çözümler geliştirilebilir.
- **Akıllı Ev Teknolojileri:** Engelli bireylerin evlerinde daha bağımsız bir şekilde yaşayabilmeleri için akıllı ev teknolojileri kullanılabilir. Örneğin, sesli komutlarla ev eşyalarının kontrol edilebilmesi, otomatik ışıklandırma ve perde sistemleri gibi çözümler engelli bireylerin yaşam kalitesini artırabilir.
- **Mobil Uygulamalar:** Engelli bireylere yönelik mobil uygulamalar, navigasyon, erişilebilirlik, toplu taşıma bilgileri gibi alanlarda destek sağlayabilir. Örneğin, akıllı kent haritaları engelli bireylerin engelsiz rotaları bulmalarını sağlayabilir veya toplu taşıma uygulamaları engelli erişimi ve engelli dostu hatları göstererek ulaşımı kolaylaştırabilir.
- **Biyometrik Tanıma:** Biyometrik tanıma teknolojileri, engelli bireylerin güvenlik ve erişim kontrollerini kolaylaştırabilir. Parmak izi veya yüz tanıma gibi yöntemlerle, engelli bireylerin kimlik doğrulama süreçleri daha hızlı ve kolay bir şekilde gerçekleştirilebilir.
- **Sanal Gerçeklik (Virtual Reality) ve Artırılmış Gerçeklik (Augmented Reality):** Sanal gerçeklik ve artırılmış gerçeklik teknolojileri, engelli bireylerin deneyimlerini zenginleştirmek ve eğitim

imkanlarını artırmak için kullanılabilir. Örneğin, engelli bireylerin engelsiz mekanları sanal olarak deneyimlemeleri veya artırılmış gerçeklik kullanarak engellilikle ilgili farkındalık yaratıcı içerikler sunulabilir.

Teknoloji seçiminin dayandığı kriterler nelerdir? Açıklayınız.

- 1) Teknoloji yeni mi?
- 2) Teknoloji yerli mi?
- 3) Teknoloji yerli değilse yerleştirilebilir mi?
- 4) Bina ve İşletme İhtiyaçları
- 5) Esneklik
- 6) Ölçeklendirme kolaylığı
- 7) Teknik uyum
- 8) Entegrasyon kolaylığı

Teknik tasarım süreçlerini (süreç tasarımı, makine-donanım, inşaat işleri, arazi düzenleme, yerleşim düzeni vb.) açıklayınız.

Projenin zaman planı; proje alanının büyüklüğü, şehrin ihtiyaçları ve öncelikleri, hangi risklere karşı hangi çözümlerin en fazla fayda sağlayacağı gibi birçok etmene göre değişiklik gösterecektir. Projenin başında tüm paydaşları ile yapılacak kapsamlı ve detaylı bir analiz projede kullanılacak ana bileşenleri ve adetleri belirlemek için gereklidir. Bu analizde ihlallerin hangilerinin daha öncelikli olduğu ve buna karşı alınacak tedbirlerin ne kadar etkili olacağını inceleyerek süreç ve bir uygulama planı çıkarılır.

4. Ekonomik Analiz

Engellilere Yönelik Sosyal Politika, Sosyal Kampanya, Sosyal Korumalar ve Sosyal Sorumluluk Projelerinin ekonomik etkileri şunlardır:

- Engellilere yönelik sosyal politikalar ve projeler, işyerlerinde engelli istihdamını teşvik edebilir. Böylelikle ekonomik büyüme desteklenmekte, üretkenlik ve işgücü çeşitliliği sağlanmaktadır.
- Engellilerin ihtiyaçlarına yönelik olarak geliştirilen yenilikçi ürünler ve erişilebilir hizmetler, yeni pazarlar ve iş fırsatları yaratabilir.
- Engellilere yönelik eğitim ve beceri geliştirme projeleri, engelli bireylerin işgücüne katılımını artırabilir. Eğitim ve mesleki beceri kazanımı, engelli bireylerin istihdam edilebilirliklerini artırarak ekonomik bağımsızlıklarını destekleyebilir.

- Engellilere yönelik eğitim ve beceri geliştirme projeleri, engelli bireylerin işgücüne katılımını artırarak engelli bireylerin istihdam edilebilirliklerini artırmakta, ekonomik bağımsızlıklarını desteklemektedir.
- Engellilere yönelik sosyal politikalar ve projeler, engelli bireylere doğrudan destek sağlayarak sosyal harcamaların azalmasına yardımcı olabilir. Engelli bireylerin daha iyi bir yaşam kalitesine sahip olmaları, sağlık hizmetlerine olan ihtiyaçlarını azaltabilir ve kamu kaynaklarının daha etkin kullanılmasını sağlayabilir.

5. Sosyal Etkinin Analizi

Engellilere Yönelik Sosyal Politika, Sosyal Kampanya, Sosyal Korumalar ve Sosyal Sorumluluk Projelerinin sosyal etkileri aşağıdaki gibi incelenebilir:

- Engelli bireylerin eşit haklara sahip olduğunu vurgulayarak toplumda eşitlik ve insan hakları bilincini artırmaktadır.
- Engelli bireylerin topluma tam katılımlarını destekleyerek, engellilerin eğitim, istihdam, sosyal ve kültürel yaşama erişimlerini artırarak toplumsal katılımlarını sağlamlaştırmaktadır.
- Sosyal kampanyalar, engellilik konusunda toplumda farkındalık yaratmakta ve engelli bireylerin yaşadığı zorlukları ve ihtiyaçları paylaşmaktadır. Böylelikle toplumdaki engellilere yönelik önyargıları azaltır.
- Sosyal koruma ve sorumluluk projeleri, engelli bireylere destek sağlamak ve onların günlük yaşamlarını kolaylaştırmaya yönelik hizmetler sunmaktadır.
- Engelli bireylerin yaşam kalitesini artırır ve sosyal yardımlaşma ağlarını güçlendirmektedir.
- Engellilere yönelik sosyal politikalar ve projeler, toplumun genelinde engelli bireylerin kabul edildiği ve desteklendiği bir dönüşüm sağlamaktadır. Toplumsal normları etkilemekte ve kapsayıcı bir toplumun oluşmasına katkıda bulunmaktadır.

6. Çevresel Etkinin Analizi

Engellilere Yönelik Sosyal Politika, Sosyal Kampanya, Sosyal Korumalar ve Sosyal Sorumluluk Projelerinin çevrenin korunmasına sağlayacağı faydaları aşağıdaki gibidir:

- Engellilerin kolayca ulaşabileceği, kullanabileceği ve dolaşabileceği bir çevre düzenlemesi yapılması, sürdürülebilir ve engelsiz bir yaşam alanı yaratılmasına katkı sağlanmaktadır.

- Engellilere yönelik projeler, toplu taşıma ve ulaşım sistemlerinin engelli dostu olmasını teşvik etmektedir. Engelli bireylerin güvenli, erişilebilir ve çevre dostu ulaşım imkanlarına sahip olması, bireylerin bağımsızlığını artırırken aynı zamanda çevresel etkileri azaltmaktadır.
- Sürdürülebilir enerji kaynakları, enerji verimliliği, geri dönüşüm ve atık yönetimi gibi alanlarda yenilikçi çözümler sunulması, çevresel sürdürülebilirliği desteklerken engellilerin yaşam kalitesini iyileştirebilir.
- Engellilere yönelik projeler, doğal alanların engelli bireyler için erişilebilir hale getirilmesine odaklanabilir. Bu durumda, çevreye olan ilginin artması ve doğal alanların korunmasına katkı sağlanmaktadır.
- Engellilere yönelik sosyal politika, kampanyalar, korumalar ve sorumluluk projeleri, çevre bilinci ve eğitimin artırılmasına yönelik çalışmalar içerebilir.

7. Risk Analizi

Engellilere Yönelik Sosyal Politika, Sosyal Kampanya, Sosyal Korumalar ve Sosyal Sorumluluk Projelerinde karşılaşılabilecek önemli riskler şunlardır:

- Kaynakların yetersiz olması, projelerin planlandığı şekilde devam ettirilememesine veya etkilerin sınırlı kalmasına neden olabilir.
- Projelerin etkinliklerinin ölçülmesi ve değerlendirilmesi zorluklarla karşılaşabilir.
- Engelli bireylerin teknolojiye erişimi veya teknolojik altyapının yetersizliği, projelerin hedeflerine ulaşmasını engelleyebilir.
- Engellilere yönelik projelerin hukuki ve yasal düzenlemelerle uyumlu olması önemlidir. Yasal düzenlemelerin eksikliği veya çelişkili olması, projelerin uygulanmasında engeller yaratabilir.

8. Genel Değerlendirme ve Sonuç

Engellilere yönelik sosyal politika, sosyal kampanyalar, sosyal korumalar ve sosyal sorumluluk projeleri, engelli bireylerin yaşam kalitesini artırmayı, eşitlik ve fırsat eşitliği sağlamayı, toplumda farkındalık yaratmayı ve engellilikle ilgili sorunları çözmeyi hedefleyen çeşitli girişimlerdir.

Bu projeler, engelli bireylerin haklarını korumak, toplumsal katılımlarını sağlamak, erişilebilirliklerini artırmak, eğitim, istihdam, sağlık gibi temel hizmetlere erişimlerini kolaylaştırmak amacıyla sosyal politikalar geliştirir. Aynı zamanda toplumda engellilik konusunda farkındalık yaratmak ve engelli bireylerin toplumsal yaşama katılımını teşvik etmek için sosyal kampanyalar düzenler.

Sosyal korumalar, engelli bireylerin sosyal güvenlik ihtiyaçlarını karşılamayı ve yaşam standartlarını yükseltmeyi hedefler. Engelli bireylere maddi destek, sağlık hizmetleri, engelli bakımı gibi sosyal yardımlar sunar.

Sosyal sorumluluk projeleri ise şirketlerin veya kuruluşların topluma olan sorumluluklarını yerine getirmek amacıyla engellilik konusunda farkındalık yaratır, engelli bireylere yönelik destek ve fırsatlar sunar.

Bu projelerin başarılı olması için finansal sürdürülebilirliğin sağlanması, etkinliklerin ölçülmesi, toplumsal kabul ve destek, teknolojik uygunluk, hukuki uyum gibi faktörlerin dikkate alınması gerekmektedir. Ayrıca, risklerin belirlenerek önlemler alınması da projelerin başarısını etkileyen bir faktördür.

Bu projelerin etkileri arasında engelli bireylerin yaşam kalitesinin artması, toplumsal farkındalığın yükselmesi, engelli bireylerin topluma katılımının artması ve eşitlik sağlanması yer alır. Ayrıca ekonomik etkileri arasında istihdamın artması, ekonomik bağımsızlığın sağlanması ve sosyal harcamaların azalması gibi etkiler de görülebilir.

Sonuç olarak, engellilere yönelik sosyal politika, kampanyalar, korumalar ve sorumluluk projeleri, engelli bireylerin yaşam şartlarını iyileştirmeyi, toplumsal eşitliği sağlamayı ve engellilikle ilgili sorunları çözmeyi amaçlayan önemli girişimlerdir. Bu projelerin etkinliği ve sürdürülebilirliği, dikkatli planlama, kaynak yönetimi ve toplumsal destekle sağlanabilir.

9. Kaynakça

[1] Karaca, B. G., & Gökce, D. (2022). KAPSAYICI PLANLAMA PERSPEKTİFİNDE "HERKES İÇİN KENT":

ISPARTA KENTİ ÖRNEĞİ. *SOSYAL ARAŞTIRMALAR VE YÖNETİM DERGİSİ (SAYOD)*, 1(1).

<https://doi.org/10.35375/sayod.1027086>

[2] Akdemir, Ç., & Ayataç, H. (Eds.). (2019). Engelsiz erişimde akıllı kent teknolojilerinin kullanımı. 27.

KENTSEL TASARIM VE UYGULAMALAR SEMPOZYUMU - Geleceğin Kentini Tasarlamak: Akıllı Kentler, Geleceğin Toplumu Ve Kentsel Tasarım.

https://www.academia.edu/47719726/ENGELS%4%B0Z_ER%4%B0%C5%9E%4%B0MDE_AKILLI_KENT_TEKNOLOJ%4%B0LER%4%B0N%4%B0N_KULLANIMI

[3] *AccessMap*. (n.d.). AccessMap Io. [https://www.accessmap.io/?region=wa.seattle&lon=-](https://www.accessmap.io/?region=wa.seattle&lon=-122.3355149&lat=47.5765421&z=12.58)

[122.3355149&lat=47.5765421&z=12.58](https://www.accessmap.io/?region=wa.seattle&lon=-122.3355149&lat=47.5765421&z=12.58)

[4] *Civiq smart scapes*. (n.d.-b). CIVIQ. Retrieved June 2, 2023, from

<http://www.civiqsmartscales.com/>

[5] *Skellefteå wins 2023 Access City Award for its outstanding efforts to become accessible to persons*

with disabilities. (n.d.). Employment, Social Affairs & Inclusion - European Commission.

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=1141&furtherNews=yes&newsId=104>

64